

Fødselsdage,
guldbryllup og 2
gange 85, er at
finde i bladet.

12. Årgang nr. 2 2012

FÆLLED

BLADET

FRELTOFTE, LUMBY & SØSTED

SÆRNUMMER OM FRELTOFTE

Dette nummer af Fælled Bladet er planlagt til at blive brugt som velkomst til tilflyttere til Freltofte.

Bladet indeholder en artikel af vor lokalhistoriker Jens Ole Storm Petersen, som fortæller om området i historisk perspektiv og herunder om baggrunden for Freltofte bylaug samt udviklingen i gennem tiden. Endvidere indeholder bladet en artikel af Hans Tophøj Bork, der beretter om sin og familiens flytning til Freltofte i 1993 og etableringen af foreningen Freltofte Fælled, som senere blev til Fælleden.

Bladet er i øvrigt et normalt Fælled Blad, som indgår i de planlagte fire numre, der vil udkomme i 2012.

REDAKTIONEN

Else-Marie Albrekt, ansvarshavende redaktør, Tlf. 6599 1559, else-marie@syssel.dk

Svend Johnsen, Tlf. 6590 2575, svendjohnsen@gmail.com

Jens Ole Storm, 3121 2682, vestergaardstorm@mail.dk

Peter Albrekt, 6599 1559, peter.albrekt@mail.dk

Finn Ekelund, grafisk tilrettelæggelse, tlf. 6590 2501, finn.ekelund@aarslevnet.dk

Jørgen Ejnar Knudsen, distributør, tlf: 6590 2347

clausengrafisk

Tryk: Clausens Grafisk

Formand og kasserer
Svend Johnsen,
Mosevej 17, tlf. 6590 2575
svendjohnsen@gmail.com

Suppleant
Age Spejlborg
Freltoftevej 45, tlf: 6590 1772
spejlborg@privatmail.dk

Hans Tophøj Bork
Freltoftevej 27, tlf. 6590 1947
htb@axios.dk

Suppleant
Kurt Bager,
Freltoftevej 8, tlf: 6590 1020
kurtognina@post.tele.dk

Sekretær
Per Emil Eskildsen,
Lumbyvænget 3, tlf. 6592 6927
smilee@c.dk

Bestyrelsesmedlem
Jørgen Ejnar Knudsen,
Freltoftevej 16, tlf: 6590 2347
jjs@knudsen.mail.dk

Bestyrelsesmedlem
Lene Damsgaard,
Freltoftevej 41, Tlf. 6590 1740
jss@privat.dk

Redaktør
Else-Marie Albrekt,
Søstedvej 19, tlf. 6599 1559,
else-marie@syssel.dk

FÆLLEDEN er en fælles landsbyforening for Freltofte, Lumby & Søsted, hvor alle er velkomne – uanset alder, køn, stand, religion, etnicitet, partitilhørsforhold & bopæl.

Foreningen har lejet en ½ tønde land på Freltoftevej 43, hvor der er skabt en fodbold-bane, to petanque baner, gynger, klatrestativer og legehus.

Fælledens formål er at fremme, dyrke og styrke lokalfællesskabet gennem forskellige sammenkomster og kulturelle arrangementer.

Kontingentet er i 2012 **100 kr.** Medlemmer, der får postsendt Fælled Bladet, skal i 2012 betale 50 kr. ekstra for porto.

Kontingentet kan indbetales kontant til et bestyrelsesmedlem, eller via netbank i SYDBANK Nr. Lyndelse-afdeling, reg. nr.: **6845**, konto-nr.: **2 3 4 5 6 7 8**

Anders Kjær sig vil være biskop:

SOGNEPRÆSTEN GIVER FOLK ORD AT LEVE PÅ

Anders Kjær sig er en sammensat natur. Han er indadvendt, hensynker i fordybelse, leder efter en brugbar teologi og tillader sig at tvivle. Han er også udadvendt. Næsten altid munter og spøgeful, god til at drage omsorg og en dygtig prædikant. Han kan fylde ethvert kirkerum ud; taler højt, tydeligt og evner at give kirkegængerne ord at leve på. Han får tilhørerne til at smile højlydt, og de kan også gyse, når Kjær sig serverer det kristne budskab.

På søndag er det den store konfirmationsdag, og de unge får en oplevelse, de aldrig glemmer. Sammen med organisten Per Hyttel og de håbefulde unge opfører Kjær sig en omskrevet udgave af "Sorgenfri Rap". Konfirmanderne elsker ham.

Kjær sig er altid opsøgende. Han ønsker at tale med medmennesker i sorg eller i bryllupshumør. Han vil helst besøge sognebørne-

ne på deres hjemmebane. Han er kendt for at gøre sig umage med begravelser og bliver ofte anmodet om at være det rituelle midtpunkt i begravelser i alle nabosognene. Nu vil Anders Kjær også være biskop over Fyn. Han stiller op i en valgkamp, der er domineret af kvinder, bl.a. hans nærmeste foresatte, provsten i Sdr. Nærå, Inge Dahlgaard Jensen, der støttes personligt af sognepræsten i Nr. Lyndelse, Thue Petersen.

Lægesønnen fra Vejrup ved Esbjerg voksede op sammen med en lillebror i et trykt hjem. Hans far var som mange andre læger naturvidenskabeligt interesseret og tilsidesatte evangeliet og Gudstro. Lille Anders blev stor. Han var opvakt og engageret i skolen, men tilsyneladende var ti års skolegang nok. Den selvbevidste unge mand kom i lære som tømrer hos en lokal mester, og han taler ofte om den dejlige tid som håndværker, der blev svend i 1981. Mest fordi han var videbegærlig tog han en hf-uddannelse på Statsskolen i Esbjerg og forlod Vestjylland for at blive teologistuderende på Aarhus Universitet i det pulveriserede Østjylland. Fin embedseksamen efter ni års studier, hvor han gav sig selv et par pjankeår. Hurtigt blev han fastansat lærer i filosofi og religion på Ask Højskole.

Anders Kjær sig har et livligt kropssprog. Han taler højt og tydeligt.

Anders var i Kristine kær. Han friede og blev gift i egen kirke i Nr. Søby med arkitekt Kristine Nielsen, nu Kjærsg.

36 år gammel vil han være præst. To sogne på Sydfyn og Nr. Søby hørte ham prædike, og begge menighedsråd vil have ham. Foreløbig har han haft 14 lykkelige år som præst i Nr. Søby og Heden sogne. Han er gift med arkitekt Kristine Kjærsg, der tidligere har arbejdet med byplanlægning i Dubai og Hongkong. Han har to døtre på 9 og 11 år. Kjærsg har i mange år haft to afdøde guder, nemlig en gal professor K.E. Løgstrup fra Århus og en genial filosof Søren Kierkegaard fra København.

Hvis nogen har lyst til at få klø, så bør de vide, at Nr. Søby prædikanten har sort bælte i karate. Han har skrevet bøger, både om de lærde og lette emner. Han er en efterspurgt foredragsholder og har gennem 20 år været en flittig anmelder, kronikør og debattør i

aviser og tidsskrifter. Kjærsg har også en tung hobby. Han har rejst verden rundt flere gange og fundet smukke og store fossiler. Præstegården er fyldt med tonstunge sten, der har givet næsten evigt liv til dyr, der levede for en millioner år siden.

Anders Kjærsg vil helst gå i afslappet fritidstøj. Men han holder også af den sorte kjole med hvid krave. Han er den rette præstestøbning; god til at lytte og god til at trøste. Han går i folk med træsko på og underspiller ikke sin drengede charme. Forfatteren John Steinbeck mente, at hvis en præst er et godt menneske, så kan han også være en forbandet god præst. Og det er rigtigt - Anders Kjærsg er et godt menneske.

Tekst og foto: Karsten Lindhart

www.nrsoeby-polstring.dk

Nr. Søby Auto/møbelpolstring

Medlem af Landslauget for Autosadelmagere og møbelpolstrere

Bo Thuelund - Gartnervænget 8 - Nr. Søby - 5792 Årslev - 6590 2007 - 2343 6307

Mindeord over Henny Munch Jensen.

Gi mig en blomst mens jeg lever.

Hvor mange er vi, der nu tænker, nåede vi det, i tilfældet Henny?

Ildsjælen Henny er død.

Fem generationer i min familie, har hun serveret, som hun sagde, det må vist være rekord.

Mange her på stedet har i årenes løb, nydt godt af Henny og hendes piger, som folk sagde, når de manglede hjælp og bistand.

Min trøst er, at Henny aldrig selv, var i tvivl om, hvad hun betød for stedet her, at organisere var hendes lyst.

Kun en dag måtte jeg sige, i dag er det mig, der bestemmer. Det faldt ikke i god jord - og hun glemte det ikke siden.

Det var dagen da hendes store nedtur begyndte - for godt et år siden.

Det gik langsomt tilbage, men viljen til at ville forlod aldrig Henny. Fjorten dage før det hele var slut, sagde hun til mig: " jeg kommer og serverer så snart jeg er færdig med det jeg er ved ".

Men at hun var et virkeligt stærkt menneske, der ikke var bange for, at have sine egne meninger, og forfægte sine mål, om det også kunne være på tværs af alt, derom hersker der ingen tvivl.

Vi er rigtig mange, der står i taknemmelighedsgæld til Henny, og siger tak.

Hedvig " Salen " Nørre Lyndelse gamle Kro.

NR. SØBY KØD EN GROS A/S

HØJ KVALITET - HØJ SERVICE

UDFØRT AF FAGUDDANNET PERSONALE

Nr.Søby Kød Engros a/s er blevet

Nøglehulsmærke godkendt

Nr.Søby Kød Engros A/S - Nymarksgyden 5, 5792 Årslev - tlf: 65 90 11 25 - firma@nsk-engros.dk

Generalforsamling i Fælleden

Fælleden holdt sin årlige generalforsamling d.25. marts på Nyboe Kro i Freltofte, hvor foreningen var vært med kaffe og lagkage.

Der var genvalg til bestyrelsen af Hans Tophøj Bork og Svend Johnsen. Kurt Bager blev genvalgt som suppleant og ny suppleant blev Åge Spejlborg Hansen.

Som kyndig revisor var der genvalg til Anne Grethe Bøgh Sørensen og ligeledes genvalg til revisor suppleanten Kenneth Seerup Jørgensen.

Jens Krogsgaard havde ønsket ændringer af vedtægterne på et par punkter, men forslaget kunne ikke behandles, da det var fremsat for sent.

Bestyrelsen konstituerede sig senere med Svend Johnsen som formand og kasserer, Per Emil Eskesen som sekretær, Lene Damsgaard som ansvarlig for catering og Jørgen Ejnar Knudsen ansvarlig for distribution af Fælled Bladet.

Svend Johnsen

HUSK:

tilmelding til Sct. Hans aften hos Lene Damsgaard på telefon 40326505, eller mail, jimmy.staal@gmail.com

Skuespiller Agnethe Bjørn holder båletalen igen i år.

Husk åbningsdag / Grundlovsdag på Fælleden den 5. Juni. Der kan købes kaffe og kage fra klokken 15.

Medbring madkurv og eventuelt kød, der kan grilles på stedet.

Frede Sørensen, Mosevej 5 fyldte 70 år d. 9. april 2012

Dette er præcist så meget Fælled Bladet har fået lov til at skrive i den anledning ☺

Svend Johnsen

John Nielsen VVS
Autoriseret GVS-mester/tekniker

Alt i VVS udføres Ring og få et godt tilbud.

Kontakt os på:
johnsvvs@hotmail.com

Spanget 5, Nr. Lyndelse Tlf. **65 90 14 76 – 26 14 14 76**

To gange 85 på Langagergyden 20.

Egon og Johanne har fulget ad gennem adskillige årtier, men det tager vi op ved en passende lejlighed, denne gang vil vi fokusere på deres aldersmæssige følgeskab. Det må blive til en lille cykeltur om til Marie og Sigurd på Plouggårdsvej, hvor vi over en kop kaffe får en snak om et venskab, der startede lidt pudsigt op under en cykeludflugt med en flok ligesindede folkedansere, hvor en af deltagerne havde en fødselsdag i sigte, og spontant indbød til formiddagskaffe.

Seks par har nu gennem adskillige år holdt denne, hastigt indførte, men absolut succesrige tradition, i hævd, formiddagskaffe afsluttende med lagkage.

Udover folkedansen, har gymnastikken fyldt godt i Johannes og Egons tilværelse, måske nok især hos Egon der var på Ollerup gymnastikhøjskole i ungdommen, og stadig tager til Sct. Klemens for at dyrke gymnastik. Johanne har gennem de senere år været med

på gymnastikholdet på Carl Nielsen Skolen, og så er der naturligvis vandgymnastikken i Ringe, ledet af Marie Paulsen, ligeledes en fælles interesse, der samler gamle venner, Marie fortæller, at fremmødet er så overvældende at der indimellem næppe er plads i bassinet.

Vi siger tillykke til Johanne og Egon, og tak for kaffe til Marie og Sigurd.

Else-Marie.

Johanne og Egon ses her for bordenden under en, af utallige, cykelture med gode venner, Marie ses til højre for Johanne.

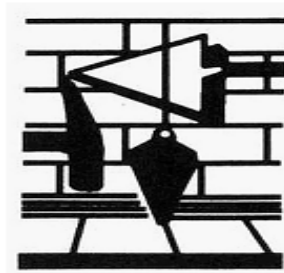
Erhverv og Privat

64 74 22 40 - 40 82 92 40

Intet for småt - intet for stort

Vi dækker hele Fyn

**Murermestre
Brdr. Knudsen
Årslev ApS**

**Stationsvej 169
5792 Årslev
Tlf. 6599 1122**

Finn Ekelund fyldte 60 år d. 15. april 2012

Der er mange gode grunde til, at der i Fælled Bladet skal lyde et varmt tillykke med fødselsdagen.

Finn og Lulu flyttede til Freltoftevej 43 i januar 1992 og samme år startede de traditionen med, at vi i Freltofte fejrer Sankt Hans sammen med fælles spisning og sang ved fælles bål. I forbindelse med renovering af dele af haven, var der samlet en del affald, som skulle brændes af, og som de gæstfrie mennesker Finn og Lulu er, så tænkte de, at det kunne være hyggeligt, hvis der kom naboer for at se på bålet, der jo meget passende kunne tændes til Sankt Hans. De inviterede derfor beboerne i Freltofte og troede, at der vel kunne komme ca. 15, men der dukkede 65 op, så der måtte samles havemøbler sammen i Freltofte for at alle kunne få en siddeplads.

De videreførte traditionen til de flyttede fra Freltofte i 2009, og der var ofte mere end 100 deltagere til deres gode arrangementer, der herefter blev videreført af Fælleden og flyttet til Freltoftevej 41 hos Lene og Jimmy. Det er lidt uklart, hvem der fik i idéen til etableringen af Freltofte Fælled (senere om-døbt til Fælleden), men det indledende møde,

**Nr. Lyndelse El A/S
Benny Rasmussen**

40 17 45 45

Lumbyvej 56, Lumby

Foto: Rune Ottesen

hvor sagen blev drøftet fandt sted ved Finn og Lulus spisebord en gang i 2000, hvor vi var ca. 12 som alle havde børn i Nr. Lyndelse Friskole, som blev enige om at starte foreningen og leje et stykke jord af Finn og Lulu og indrette det til leg og spil og fælles gøremål for beboerne i Freltofte, som ville være medlem af foreningen. Stiftende generalforsamling fandt sted i foråret 2001.

Finn er litograf af uddannelse og ferm med en PC, så han startede af egen drift Fælled Bladet, som var en A4 side foldet til A5, hvorved der opstår 4 sider, som han fyldte med oplysninger om arrangementer og andet af interesse for foreningens medlemmer. Senere overtog Karsten Lindhardt redaktørjobbet i nogle år, hvor det udviklede sig til det Fælled Blad vi kender i dag. I alle årene er det imidlertid Finn, der har stået for den grafiske tilrettelæggelse og trykningen af typisk 32 sider i fire farver blev overtaget Clausen Grafisk på meget favorable vilkår.

Det var også Finn, der lavede foreningens hjemmeside og var indtil 2009 Fælledens webmaster.

Svend Johnsen

FRELTOFTE

Af Jens Ole Storm Pedersen

Freltofte Bylaug og landsbyforeningen Fælleden ønsker med denne beskrivelse af Freltofte, at byde nyttilflyttere velkommen, og berette lidt om landsbyens livsvilkår gennem tiderne og lidt om områdets historie og udvikling. ”Gamle” indvånere må naturligvis gerne læse med.

Freltofte er en lille landsby, med et ejerlav på 422 hektar, i Nørre Lyndelse Sogn på Midtfyn, beliggende 7 kilometer fra Ringe og knap 15 kilometer fra Odense.

Fra gammel tid af, hørte byen til Åsum Herred og Næsbyhoved Len, sidenhen Odense Amt. Da de gamle Sogneråd blev ophævet ved kommunalreformen i 1966, blev landsbyen en del af Årslev kommune, og fra 2007 en del af Faaborg-Midtfyn Kommune og Region Syddanmark.

Hvornår landsbyen Freltofte er opstået kan ikke siges præcist. Ældst bevarede skriftlige vidnesbyrd er fra år 1498,

men Freltofte har eksisteret længe inden da.

Området har været befolket siden oldtiden, og var specielt tæt befolket i Bronzealderen, som mange fund vidner om.

Der er blandt andet fundet et bronzesværd vest for Freltofte i området ved Kærsmindvej. Førhen kaldtes dette område, og bebyggelsen her, for Højene, eller Mellem Højene, og netop i dette bakkede område mellem Freltofte og Lumby, har der tidligere ligget adskillige gravhøje fra Bronzealderen, som nu er sløjfede, men hvis konturer stadig kan anes i landskabet.

I Freltofte området er også en del fund fra romersk jernalder, både gravpladser og bebyggelser, men at knytte disse til landsbyen Freltofte, er nok for vidtløftigt.

Arkæologien har påvist, at landsbyerne ikke lå fast på samme sted, men blev med generationers mellemrum flyttet rundt i ejerlavet, landsbyernes resurseområde. Populært kaldet for "de vandrede landsbyer". Noget tyder på at kvægavl og græsningen hertil, var det væsentligste for jernalderbonden, som havde mindre indhegnede kornmarker nær landsbyen.

I løbet af Vikingetiden blev landsbyerne mere agerbrugsorienteret. Med indførslen af den store tunge hjulplov, blev

Tofte, er ensbetydende med den jordlod gården lå på. En tofte er gårdens enmærke, uden for den fælles byjord, og smart nok, er dets størrelse sat i mål med gårdens andel af bymarken. Derudover kaldtes de forskellige rors sidepladser i vikingeskibene, for tofter. Bønderne i landsbyen var forpligtet til krigstjeneste for kongen, når han kaldte til ledning. Så en tofte er en gårdenhed i en landsby med både goder og forpligtigelser indad til byens jord, og udad, til beskatning, herunder ledningstjenesten.

Freltofte er således helt klar en agerbrugslandsby fra vikingetiden. Ikke bare landsbyens navneendelse, *-tofte*, men også forleddet *Frel-* indikerer vikingetid. Stednavneforskerne mener at *Frel* kommer af *Frille*, en mands elskerinde, eller

det nu muligt at dyrke de tungere lerjorder mere effektivt. Jorderne blev efterhånden pløjet i lange lige stykker – Hjulploven var besværlig at vende med – og krævede også større trækkræft. På grund af denne teknologiske landvinding og de dermed øgede investeringer i arbejdskraften, nye bygninger og markinddelinger, ændrede landsbyerne sig organisatorisk. Vandringen rundt i ejerlavet ophørte og det forpligtende arbejdsfællesskab opstod.

Landsbyer med navneendelser på *-by* og *-tofte*, er netop navne på denne nye type agerbrugslandsbyer, og landsbyer med disse navneendelser kendes fra .vikingernes bosættelser i Normandiet og England i 800-900 årene. By, betyder slet og ret landsby.

Sværdet fra bronzealderen som blev pløjet op af mulden i Højene nordvest for Freltofte i 1942.

Eggen var tæt bebygget i bronzealderen hvilket flere fund vidner om.

Sværdet opbevares på Møntergården i Odense.

Foto: Odense Bys Museer.

kone til anden hånd. Navnet Freltofte, skulle således betyde: *Frilles Toft*. Denne frille har vel næppe være bosat i Freltofte, men er blevet underholdt af landsbyens afgifter, generøst videregivet af en stormand/høvding.

Sogn og kristendom

Harald Blåtand gjorde danerne kristne, står der på Jellingestenen. Dermed påbegyndtes en organisering af landet efter samme skabelon, som de andre vestlige lande, med en stærk statsdannelse, styret af Kongen - det verdslige sværd, og den Katolske Kirke - det åndlige sværd.

Riget blev inddelt i sogne, efter stram styring af øvrigheden. Det ses blandt andet i, at kirkerne ligger i en ret nøjagtigt afstand mellem hverandre, på ca. 3,5 km. afstand. At Freltofte oprindeligt lå yderst i hjembygden, nær et nærmest midtfynsk ingemandsbælte, bestående af grænsedannende skove, heder og moser mellem forskellige bygder, ses b.l.a. i det forhold, at der efter fynske forhold er langt fra Nr. Lyndelse Kirke, til nærmeste kirke mod syd, nemlig Gestelev Kirke, som ligger 8 km. væk.

Nørre Lyndelse sogn består af fire landsbyer: Dømmestrup, Lumby, Freltofte, og naturligvis Nr. Lyndelse, hvis ældste navn var Lundløse.

Landsbyernes kornproduktion var indtægtsgrundlaget for al velstand. Senest i 1100-tallet blev tidende afgiften indført, en uhyrligt produktionsskat, hvor hvert tiende kornneg blev indbragt til øvrigheden. Mængden blev igen opdelt i tre dele, til sognet, bispens og kongen. Kornproduktionen gav også grundlaget til de kongelige privilegerede handelssteder, købstæderne. Afgiften finansierede ligeledes kirkebyggerierne af sten, og senere adelstandens rigdom.

Den fynske herredsinddeling viser bestræbelsen på at nå vandvejene hvor ledingsflåden kunne støvne ud. Herredsnavnene bevidner, at inddelingen er fra før købstædernes opståen, sidst i 1100-tallet, ellers havde f.eks. Sunds H. nok heddet Svendborg Herred, og så fremdeles.

Landskabslove og Herred

Omkring år 1200 blev der nedskrevet love for de tre lande, som Danmark bestod af, de såkaldte landskabslove.

Riget bestod af Skåne, Sjælland og Jylland. Fyn - og Freltofte - hørte lovmæssigt til Jylland, og lovtæksten i Jyske Lov indeholder blandt andet minutiøse bestemmelser om organiseringen af landsbyerne, heriblandt bymænd-, og oldermandsfunktionen, i lovet kaldet for Gade- eller Grandestævne.

Bylauget holdt selvjustits i landsbyen, varetog fordelingen af hegningspligt, græsnings- og oldenrettigheder, samt

dyrkningsrytmen i landsbyen. Opstod der uløselig uenighed, måtte man søge næste instans, som var Herredstinget.

Herrederne har sandsynligvis rod i nogle endnu ældre inddelinger, som vi kan kalde Bygder, hvis oprindelser fortaber sig lidt i fortidens tåger, men som måske er gamle stamme- og kultområder

Freltofte hørte til Åsum herred, og var derfor orienteret mod nordøst, med adgang til vandvejen via Odense fjord ved Seden Strand. Tyngdepunktet i den gamle Bygd var området Sdr. Næra - Fraugde. Det ældste kendte navn for landsbyen Sdr. Næra er *Niærthøu* fra 1304. Det betyder noget helt andet end man forestiller sig i dag, hvor *Nær åen*, virker som et logisk navn. Betydningen af navnet er: *Njord-Høj*, frugtbarhedsguden Njords høj. Landsbyen Åsum har aldrig huset tingfunktionen, men har vel lagt navn til herredet, fordi ledningshavnen lå i sognet. Derimod synes tingstedet at have ligget på Birkum mark, og her var retten

sat hver torsdag året rundt. I middelalderen under åben himmel, siden i et dertil indrettet hus. I nyere tid blev tinget afholdt i Odense, inden herredsfunktionen helt ophørte i 1919

Landsbyernes udseende

Jyske Lov giver klar oplysning om landsbyernes funktioner og organisation.

Det er heri at man finder toftestrukturen, oplysninger om fælles gade areal, kaldet Forten. (navnet er overleveret nutiden, som fortovet). Det fælles gadeareal skulle indhegnes, da det var opsamlingsplads for landsbyens kreaturer. Der skulle være vandingssteder, gadekær, og give plads til landsbysmeden, og evt. hytte til en hyrde. Bestemmelser om udflytterbyer, de såkaldte torper, hegningsbestemmelse, o.m. Det var et meget konservativt system, som ikke nemt lod sig ændre, så derfor er det ganske sandsynligt, at Freltoftes toftestruktur og vejsystem i selve byen, forblev intakt helt frem udskiftningen i 1796, ja, på mange

områder helt frem til nutiden.

Forten, det fælles gadeareal er skrumpet ind til en vej, og har afgivet jord til skoler og forsamlingshus, men slyngningen af vejen gennem byen, gadekæret, og flere af gårdtøfterne er velbevarede, skabt for 1000 år siden.

Herredsting i funktion, fra titelbladet til Christen Ostensen Veyle: "Glossarium Juridico Danicum", fra 1652. Ved bordet sidder herredsfogeden (med hat) og tingskrivere. Foran bordet står sagens parter. Siddende ses de 12 tingsmænd. I Åsum optrådte Freltofte bønderne ofte samlet som tingsmænd. Bagved står tilskuere fra herredet.

Ældste beretninger om Freltofte

Middelalderen igennem, var der nidkære skriverkarle, som holdt øvrigheden regnskabsmæssigt ajour over deres gods. Der er bare ikke særlig meget bevaret.

Det ældst bevarede skriftlige vidnesbyrd om Freltofte er fra 1498. Det drejer sig om Knud Madsen i Freltofte, som indgik forlig med Kristine Mortens i Davinde om noget arvegods, og herefter fremstod Knud Madsen som selvejerbonde i Davinde. Hvad han lavede i Freltofte vides ikke. Måske var han fæstebonde eller tydende. Selvejrbønder var der i begyndelsen af 1500-tallet ikke mange af i Åsum herred, færre end 10 personer.

Det var ikke længere særligt lukrativt at være selvejer. Herremanden havde alligevel hals og håndsret over dem, og de betalte det dobbelte i skat, så.....

I 1507 nævnes Freltofte igen i Næsbyhoveds Lensregnskaber. Her måtte Freltofte bonden Niels Laurissen, ved Åsum herredsting, betale en bøde på 8 mark, for hans bror, som havde slået to karle.

I samme lensregnskab er der en optegnelse af et skattemandtalt fra 1511. Det var i kong Hans' regeringstid, skattedekretet om ekstraskatten er ikke bevaret, men det er indtægtslisten, der opsummer lenets landsbyer og dets bønder, og således også Freltofte bøndernes navne og skattebetaling.

Udsnit af dansk bondealmanak fra 1513.

En evighedskalender på latin, visende månedens typiske arbejdsysler, her vist fra juli til november. I rosetten vises døgnets lyse og mørke timer. Således kan vi forestille os Freltofte bøndernes arbejde og klædedragt i 1511.

(fra Det Kongelige Bibliotek)

Navnene på de 12 Freltofte bønderne anno 1511, som i alt betalte 15 mark:

Eric Sommer
Per Birck
Mattis Clausen
Lauris Iepsen
Villads
Nes Laurensen
Mattis Persen
Iess Skreddere
Iess (Lauris) Pedersen
Per Atzersen
Symen Iensen
Anders Michelsen

Måske deltog disse bønders sønner i borgerkrigen *Grevens Fejde*, 25 år senere, og var blandt de 20.000 (sikkert overdrevet antal) bønder, som blev slagtet af Rantzaus panserede ryttere, i slaget på Øksnebjerg ved Assens, 11. juni 1535.

Højadelen og den ny konge sejrede, og gennemførte reformationen. Man gik fra katolisme til protestantisme. Nu skulle der prædikkes på dansk i kirkerne, væk med de latinske messer. Almuens måtte stadig adlyde øvrigheden, og leve gudfrygtigt, men så ventede belønningen også efter døden, med evigt liv i paradiset.

Det vides ikke hvem, som ejede Freltofte gennem middelalderen. Kirken synes ikke at have haft gods i Freltofte, ligesom den f.eks. havde i Dømmestrup, som var under Skt. Hans kloster i Odense. 1512 ejede Søbysøgård to gårde i Freltofte, og sikkert flere op gennem 1500-tallet, da en række Freltofte marknavne er nævnt i en synsforretning fra gården i 1550-erne. I mandtallet fra 1511 nævnes i nabolandsbyen en hovedgård: Lundbygaard. I 1599 blev denne gård, og dens 5 gårde og 3 huse i Freltofte, købt

af Søbysøgård, og Lundbygård blev delt i to større gårde. Et tilhørende skovområde betegnes i 1662 som Søbysøgårds skovenemærke, i dag Søsted. Skoven er for længst væk, og i 1808 blev her anlagt en bebyggelse.

Matrikel 1688

Hvor anden halvdel af 1500-tallet havde været en forholdsvis rig periode, var 1600-tallet langt fattigere.

Kong Chr. 4. rodede landet ud i adskillige dyre krige, og brugte enorme summer på prestigefulde byggerier.

I 1640 havde et par Freltofte bønder problemer med at betale deres landgilde, og gårdene endte øde, og forblev det langt op i 1700-tallet.

Svenskernes besættelse og plyndring af landet 1658-60, efterlod et dybt forarmet land, med en udplyndret og -sultet almue.

Vi kan rolig regne med at svenskerne også var i Freltofte. En svensk garnison holdt til på Søbysøgård, og man har her i området fundet hestesko af en type, som svenskerne anvendte. I Hestehaven (Birkebjergvej) fandt man sidst i 1800-tallet en nedgravet sølvskat, hvor de nyeste mønter var fra 1650-erne. Så kan man kun gisne om hvem der nedgravede den, og hvorfor den ikke blev gravet frem igen efter krigen.

Efter krigen, og enevældens indførelse, opstod i 1662 hartkornsskatten, hvor skatten lignede på den enkelte gård i forhold til dens produktionsevne. Taksten var 1½ rigsdaler pr. tdr. hartkorn.

Den første ligning blev baseret på godsernes angivelser af deres fæstegårdes landgilde. Freltofte blev i 1664 samlet skyldsats for 134 tønder hartkorn. En tønne er 100 kg. og hartkorn er lig med byg.

Man fornemmede nok, at denne an-

Bønder fra Freltofte udførte bevognings-tjeneste ved Faaborg men da bælterne frøs til is, kunne man ikke forhindre svensker-nes overgang og erobring af Fyn.

Som kortet illustrerer fortsatte de til Sjælland, men blev på Fyn, og fortsatte deres plyndringer og nedbrændinger af landsbyer.

givelse ikke var præcis nok, så det besluttes at lade al jord i landet opmåle og takserer. Intentionen var også. at al engjord skulle opmåles og takseres, samt udarbejdes et kort over alle ejerlav, men det blev ikke til noget. Bare opmålingen af agerjorden, var egentlig også en kæmpe præsentation.

I 1682/83 fik alle landsbyer på Fyn opmålt og takseret agerjorden, samlet i en række modelbøger for hver landsby, som efter div. udregninger udmøntede sig i en markbog 1688.

Freltofte havde alm. trevangsbrug, og bestod af 13 gårde (2 øde), 4 huse med jord, og 1 hus uden jord. Ejerlavet bestod af store mose, og engarealer, og kun 47% af arealet blev dyrket. Da en tredje del af agerjorden henlå i brak, giver det et areal til kornavl på 132 ha.

Jordens bonitet var ikke blandt de bedste. Nogle områder er som bekendt gruset og stenet. I Freltofte skulle der 8-9 tdr. land til at give en tønne hartkorn. Nabolandsbyen Lumby bestod af langt bedre landbrugsjord, her skulle der kun 6

tønder land til en hartkorn.

Samlet blev Freltofte jorden nu skyldsat til 60 tdr. htk., hvilket viser at byen i 1664 var voldsomt skattemæssigt overvurderet.

Ejerforholdet af byen var broget. Tidligere i 1600-tallet havde Vejlegård og Ellen Marsvin en række fæstegårde i Freltofte. Kronen ejede en del af byen, mest p.g.a. godsejeres fallit, hvis gods tilfaldt Kongelig Majestæt, som igen videregav gods til borgere, som havde lånt kronen penge. Derfor var der borgerlige ejere af fæstegods i Freltofte, b.la. apoteker Becher, magister Michelsen, og købmand Hansen i Hamborg.

Reformer i 1700-tallet

Udviklingen gik trægt i Freltofte op gennem 1700-tallet. I 1735 findes en matrikel over landsbyen, i forbindelse med Nordskovs køb af fæstegårde i byen. Den er bare en bekræftelse på 1688 matriklen, end ikke navnene på bønderne er ændret, jorden var det vigtigste. Dog regnes de 4 huse med jord nu som gårde.

På det tidspunkt var stavnsbåndet ind-

når blot en lodsejer i en landsby ønskede udskiftning, skulle der udarbejdes et kort og en udskiftningsplan for hele byen på samtlige lodsejeres bekostning.

Folketælling og udskiftning

Freltofte blev udskiftet i 1796 og det forpligtende landsby fællesskab blev ophævet.

Inden da havde der været en folketælling i 1787. Der boede 74 voksne og 32 børn i Freltofte, i alt 106 personer. Det var bønder og enkelte landhåndværkere, hvor smeden var den vigtigste.

Bymændene lagde gadejord til smeden og hans smedje, og aflønnede hans arbejde i naturalier. Ofte havde han fået tildelt havelodder og del i græsningen. Smeden var ofte landsbyens kloge mand, som kunne lidt mere end sin fader vor, om end ikke andet, så kunne han altid trække nogle tænder ud.

Freltoftesmeden var ingen undtagelse. I tiden omkring udskiftningen hed han Mogens Petersen, og i 1818 klagede han sin nød til stiftfysikus Bojesen, at de seneste to-tre år havde været ham forbudt at behandle benbrud, og at han havde fået adskillige bøder herfor. Han ansøgte nu om lov til udfører dette hverv, som han havde lært af sin fader. Bojesen anbefaler ham lov til at forbinde patienter, når blot han under strafansvar, lover ikke at give sig i kast med anden kirurgisk behandling.

Det var endnu en oplysningstidens forordninger fra 1794, som gjorde livet surt for Mogens Petersen og hans ligesindede. Den ville kvaksalveriet på landet til livs, og stemplede al folkelig kirurgisk virksomhed som ulovlig.

Som nævnt, blev Freltofte udskiftet i 1796, samtidig med nabobyen Lumby.

Landsbyfællesskabet blev ophævet, og

Freltoftevej 39 er centralt beliggende i Freltofte. Området her, med det skarpe vejknæk gennem byen, kaldtes førhen for stævnet, og her lå netop landsbyens smedje. Nuværende hus er opført 1890.

hver gård fik jorden samlet i egne enemærker. Det var en radikal ændring af kulturlandskabet og bebyggelsesstrukturen, som sikkert ikke er forløbet uproblematisk ved fordelingen af jorden. Ændringer af hegn og grøfter. Vejforløbet til og fra landsbyen blev ændret. Før fulgte de landskabet naturlige veksler, nu blev der trukket nye lige linjer med linealen, ejerlavsgrensene blev justeret, og ved de flydende grænser ved overdrevene, blev der trukket lige linjer, b. la. ved Bregnebjerg mellem Freltofte og Sdr. Højrup. Idealet var en egentlig ophævelse af landsbyerne, hvor gårdene blev spredt ud over hele landskabet. Det var ikke en udvikling bønderne ønskede. De så med mistro på øvrighedens ønsker, og ingen ønskede at bo uden for landsbyens trygge rammer. Den gamle landsbystruktur forhindrede udvikling og vækst, og dermed indtægt til landet.

Kun få landsbyer blev helt opløst. Freltofte bestod, og fik en kombineret stjerne-, blokudskiftning. Stjerneudskiftning, er når gården bliver liggende på

dens gamle toft, og dens jorder er omkranset af nye jorddiger, smallest inde ved gården, bredest længst væk.

Bramstrup og Nordskov ejede de fleste gårde i landsbyen. Bramstrup havde de to største gårde, og frasolgte med det samme fæstegårdene til selveje. Den ene blev delt op i nogle mindre ejendomme.

Gårdene under Nordskov var gjort ens i størrelse, ca. 56 tdr. land store, og blev solgt til selveje i 1831.

I ejerlavets yderområder, overdrevsområderne ved Jyllandsgyden, Kohaven og på mosen, blev der oprettet en del huse og husmandssteder. I 1801 folketællingen ses en række ejendomme på marken beboet af unge familier, som typisk har et barn på et år.

Fra 106 til 415 personer på 100 år

Hus- og befolkningstallet stiger voldsomt op gennem 1800-tallet.

Selvejergårdene udstykker livligt. Bækgården, som havde været under Bramstrup, og var byens største på omkring 100 tdr. land, giver jord til en ny gård, og en ny samling huse, kaldet Mellem Højene. Den ny gård kaldtes Kjærsminde, deraf nutidens navn Kærsmindevej. Ja, Bækgården bliver så voldsomt udstykket, at den 100 år efter betegnes som et Boelssted. Andre følger trop, og en del af udstykningerne må nærmest betegnes som ren spekulationsforretning, især på Mosen, hvis små mossmål bliver handlet ivrigt, og ofte ejet af udenbys. Sognerådet, som blev oprettet i 1842, forsøgte at stoppe den udvikling, man frygtede en øget fattigdomsforsørgelse, men måtte sande, at det var en udvikling de ikke kunne stå imod.

Mange af husene på Mosen, var små og tarvelige, direkte sundhedsskadelige, hvilket en stor børnedødelighed vidnede

om. Endnu i begyndelsen af 1900-tallet var børnedødeligheden i almindelighed stor, og i særdeleshed på Mosen.

Denne voldsomme befolkningsekspllosion toppede i 1880 med 415 indbyggere i Freltofte, hvorefter hus- og folketallet falder. En søgning til byernes nye industrier og brokvarterer begyndte, folk udvandrede til Amerika, og de ringeste huse blev revet ned.

Et af husene i Freltofte Mose, som endnu eksisterer (Mosevej 14) i 1908. Her boede Per og Maren Frandsen med deres børn. De fik i alt 8. Per var spillemand og spillede bl.a. sammen med Carl Nielsens far, Niels "Maler" (Lokalarkivet i Nr. Lyndelse).

Gårnavnene opstår først efter udskiftningen, ligesom matrikelnumrene.

I det første tiår af 1800-tallet opmålte Freltofte igen, og der blev udarbejdet et matrikelkort. Hver ejendom fik tildelt et nummer, og blev der frasolgt jord, fik hovedloddet tildelt bogstavet a, men det nyudstykkede fik b. På den måde kan man i dag se hvorfra ens hus oprindeligt er udstykket fra. Der er mange huse i Freltofte som har matrikel nr. 1, med forskellige bogstaver efter, de stammer alle fra Bækgården, der fik matr. nr. 1.

Selvom matrikelnumrene blev givet omkring år 1800, kaldes den for 1844

matriklen, da al reformarbejde i Danmark gik i stå efter statsbankerotten i 1813. Skolereformen var en af dem.

Skolerne i Freltofte

Freltofte fik først en skole i 1839. Det var en fællesskole for Søsted, Lumby og Freltofte, og lå ca. midtvejs mellem byerne, ud for Freltoftevej 5.

Før da, har de mest opvakte unger, måske fået lidt undervisning i Nr. Lyndelse, men midt i 1800-tallet har mange ikke været i stand til at læse og skrive.

Blandt andet ses det i et skøde på gården matr. nr. 4 i 1857, som på det tidspunkt var en af byens største, og dets beboere derfor blandt byens højeste sociale lag, at her måtte den gamle bonde Peder Andersen, underskrive med ført pen.

Denne første skole nedbrændte, og genopførtes inde i Freltofte i 1859, og står endnu på adressen Freltoftevej 14.

Da børnetallet var højt, blev der i 1910 bygget en forskole ved siden af.

Disse skoler var i brug frem til omkring 1960, hvor der blev bygget en ny stor centralskole i Nr. Lyndelse, Carl Nielsen Skolen. Forskolen havde elever helt frem til 1967.

Den fri næring

Den store folkemængde i Freltofte måtte leve af noget. Landbruget var stadig hovederhvervet, og her var en stor broget skare af landhåndværkere, især mange vævere, men også Hørheglere, stensættere og musikanter. Nogle husfolk på marken, kaldte sig for handelsmænd, uden det dog næves hvad de handlede med. En enkelt kludesamler var her sågar også.

I 1857 blev næringen givet fri, og der opstod en del forretninger. Blandt andet opbyggede købmand Brandt et handelshus, som tangerede en købmandsgård. Denne hørerbutik blev i 1892

De to skoler i Freltofte. Forskolen blev indviet 1910.

omdannet til Freltofte og omegns Brugsforening. Denne brugs fungerede frem til 1981, hvor den blev nedlagt.

Der kom ligeledes små købmandsforretninger. Fra omkring 1890 lå der en på Freltoftevej 8, som i 1933 blev flyttet til adressen Freltoftevej 33, i et dertil nyopført hus. Her var Harald og Sine Hansen købmandspar frem til 1977.

Helt frem til 1960-erne var her et utal af forretninger, i flæng kan nævnes *bager, slagter, cykel, manufaktur, oste* og radioforhandler.

I 1857 blev der bygget et stor korn vindmølle af hollandsk type, som eksisterede frem til 1950-erne, hvor den blev jævnet med jorden. Beboelsen og magasinbygningen kan ses på Birkebjergvej 1.

Da her er megen grus i undergrunden var der også en stor udvinding af dette.

Niels Myrup Simonsen, Freltoftevej 5, begyndte i slutningen af 1800-tallet en produktion af cement mursten, og mange gårde og huse i omegnene er opført af

Freltofte Brugs, ca. 1919.

disse. Mange af arbejderne fik sten i løn, og nyopførte deres huse af dem.

Senere havde vognmand Karl Knudsen en decideret grusgravsproduktion nord for byen, ud for hans hus på Freltoftevej 7. På Mosen var der i perioden 1920-46 et kalkværk, hvor der blev opgravet mosekalk af undergrunden.

Beslægtet med ovennævnte, er også en del små teglværker, eller nærmere jordovne, som enkelte gårdejere havde i anden halvdel af 1800-tallet, blandt andet Bækgården og Møllegården, hvis bygninger blev rejst med sten fra disse.

Freltofte Mølle blev bygget af gdr. Jørgen Andersen i 1857.

Han ejede også Møllegården og havde tillige et lille teglværk.

Han gik fallit med gård og mølle sidst i 1860-erne.

I 1895 blev møllen frastykket gården og beboelsen bygget.

Hjalmar Granhøj boede i huset Freltoftevej 6, og arbejde i 1932 nærmest udenfor sin hoveddør, i Karl Knudsens store grusgrav nord for byen.

Andelstiden

I 1873 faldt kornpriserne markant på verdensmarkedet, og gav krise i landbruget, og dermed også i landsbyerne.

Herefter opstod andelsbevægelsen, hvor en større eller mindre gruppe skød penge i et foretagende, og delte et evt. overskud. Denne bevægelse gik hånd i hånd med den nyopstående foreningskultur, skytte, gymnastik og friskole bevægelsen, og alt dette kom også til at præge Freltofte.

Som tidligere nævnt, blev Freltofte Brugs oprettet i 1892, og ligeledes et Forsamlingshus (1910-67), som i dag er Kro. Her var elektricitetsforening, elkraften kom hertil i 1917, og andelsfrysehus (1950-71). Her har ligeledes været et virvar af foreninger; *sang og ungdoms, husmands og landarbejderforeninger*, og mange flere.

Velfærdssamfundet

Siden Freltoftes opståen, har befolkningen her måtte leve af stedets resurser. Sådan er det ikke længere.

Indtil sidst i 1950-erne havde folk ikke bare deres bopæl og sociale liv i Freltofte, men i høj grad også deres arbejdsliv, og benyttede sig af byens forretninger.

Først forsvandt piger og karle fra gårdene, som fandt bedre løn andetsteds.

Mekaniseringen tog fart, den grå Ferguson erstattede hestene.

Den ældre generation fortsatte livet som hidtil, men den nye generation kunne ikke leve som dem. Husmandsbrugene

blev først nedlagt, og butikkerne lukkede.

Kvinderne kom på arbejdsmarkedet, folk fik biler, og kunne finde arbejde langt herfra, og handlede andetsteds.

Siden har gårdene en efter en indstillet produktionen, så der anno 2012 ikke findes et eneste fuldtids landbrug i Freltofte.

Stedet, og dets resurser har ikke længere nogen betydning. Freltofte er i dag hjem for folk, som har deres arbejdsliv udenfor ejerlavet, og vel en forstad til Nr. Lyndelse, som igen kan henregne sig blandt Odenses forstæder.

Ikke desto mindre, er Freltofte er godt sted at bo. Har man lyst, kan man deltage i lokale arrangementer via landsbyforeningen Fælleden, og få sig et solidt måltid mad på kroen. Man kan også være i fred, og finde ro i Mosen, og nyde andre idylliske pletter.

Freltofte er godt placeret på Fyn, mellem Odense og Ringe, tæt på motorvejen, og kan ikke henføres til det nye fænomen, kaldet for udkants Danmark.

Freltofte Bylaug

Det må formodes, at landsbyen Freltofte har haft et bylaug, lige så længe som den har eksisteret, og endnu mødes bymændene årligt til kørmesgilde hos den afgående oldermand.

Funktionen er beskrevet i middelalderens landskabslove, og kaldes her for Gade- eller Grandestævner.

Bylauget holdt selvjustits i landsbyen, og var i princippet første retsinstans, og måtte lave husundersøgelser og udstede bøder, hvis nogle brød landsbyens regler - ofte erlagt i øl og brændevin. Kunne man ikke ordne problemerne indenbys, måtte man på herredstinget.

Alle jordbrugere i landsbyen var med, og hvervet som oldermand gik på skift blandt mændene. Oldermanden opbevarede byens papirer, byhornet, eller trommen, og karvestokken, hvorpå han med

Hvor gammelt Freltoftes byhorn er, vides ikke med bestemthed, men visse af de nuværende laugsmedlemmer har svært ved at trutte lyd ud af det.

indsnit i træet holdt regnskab med den enkelte mands forsømmelser.

Byen havde en landsby vedtægt, kaldet for viden, indeholdende de nedskrevne bylove.

En sådan vedtægt er desværre ikke bevaret for Freltofte, men kendes fra mange andre landsbyer, hvor de ældst bevarede er fra 1500-tallet. De bevarede fra 1700-tallet viser en stærk regulering fra herremandens side.

Hovedparten af reglerne angår de rent landbrugsmæssige forhold, især bestemmelser om vedligeholdelsen af hegn og gærder, som var datidens mest tidskrævende arbejde. Det var kornarealerne der blev indhegnet, og hegnene skulle synes inden Mikkelsdag, den 1. maj. Kunne et hegn holde til at en mand kylede sin træsko ind i det, var det i orden.

Tilrettelæggelsen af dyrkningsrytmen og tildelingen af græsningsrettigheder, var andre vægtige emner.

Fra middelalderen frem til opløsningen af landsbyfællesskabet, som følge af

udskiftningen sidst i 1700-tallet, synes landsbystyret ikke at have undergået større forandringer.

I 1791 blev Sognefoged funktionen oprettet, og han kom til at varetage en del af bylaugenes tidligere funktioner.

Man holdt dog mange steder samlingsmødet, med øl og brændevin, i hævd, og som et af disse møder, har kørmesgildet den 2. februar, overlevet frem til i dag.

Udover denne dag, havde man ornegilder, smedegilder, gilder når bytyren blev synet, fastelavnsgilder, ja man forsømte ingen lejlighed til gilde.

Efter udskiftningen, stod bymændene stadig for en del praktiske foranstaltninger i landsbyen, b. la. snerydningen.

Fra begyndelsen af 1860-erne blev det dem pålagt at holde årligt brandsyn i landsbyerne, og mange steder blev der opført et sprøjtehus. Dog ikke i Freltofte, men der er bevaret brandsynsprotokoller, hvor Freltofte er opdelt i to distrikter.

Bystævne romantik

Mange fynske landsbyer har et bystævne med sten sat i en rundkreds. En sten til hver gård. Det pudsige er bare, at alle de fynske bystævner er anlagt i 1800-tallet, efter at Bylaugene mistede sin betydning. Helt galt bliver det, når stenene har fået indhugget gårdens matrikelnummer, de fandtes slet i fællesskabets tid.

Billedet nedenunder, fortæller om den typiske forestilling om mændenes samling på bystævnet i 1700-tallet, siddende på hver sin sten. Der er flere anskuelsesbilleder fra begyndelsen af 1900-tallet, malet af Rasmus Christensen.

I Freltofte kaldtes området hvor Mosevejen rammer Freltoftevejen, førhen for Stævnet. Om her har været en rundkreds af sten, er tvivlsomt. Der var førhen en trekant i midten. I dag vidner rosenbedene, passet af kommunen, om at det er gammelt fællesareal, ligesom gadekæret.

Oldermændsgilde 2012

Der er ikke bevaret forhandlingsprotokoller ældre end fra 1930-erne i Freltofte. Megen tid er brugt på at få klarlagt bygrusgravens udstrækning, og til kortspil. I mange år var dette nærmest det

vigtigste, og af og til blev habile spillere inviteret til gildet, selvom de ikke var gårdejere.

Fra midt i 1970-erne blev det lavet om. Nu var det ikke længere afgørende om man ejede en af de gamle gårde.

I dag er der plads til 17 personer i laugget, og den afgående oldermænd giver husly til kørmesgildet den 2. februar, hvor det medbragte smørrebrød indtages, behørigt skyllet ned med øl og brændevin. Oldermænden må inviterer nye laugsbrødrer. Eneste krav er, at de er synlige for byen, og villige til indsats for Freltofte.

Oldermændens hverv er at trutte i byhornet og giver sin årsberetning, som skal indeholde oplysninger om året høst, og vandstanden i åen. Bølgerne kan gå højt når bymændene diskuterer, men da ganen ofte bliver tør, kan det efterfølgende være vanskeligt at huske, hvilke store beslutninger der i grunden blev truffet.

**Smedemester
Ulrik Andersen**

**20 22 70 66
Privat: 65 94 00 66**

www.centrumvvs.dk

Nogle nedslag i Freltoftes nyere historie.

Tekst:

Hans Tophøj Bork

I maj 1993, da min bror og jeg med samt vore koner og børn overtog den nedlagte brugs på Freltoftevej 27, vidste vi ikke så meget om landsbyen. Ikke andet end at der syntes at være mange rare mennesker både blandt tilflytterne og de 'indfødte'.

Nu er den nedlagte brugs i sig selv værd at dvæle en smule ved. Da vi købte den til overtagelse pr. 4. maj 1993, var vi nødt til at tilstå sælger nogle ekstra dage til at få tømt huset og ryddet grunden. De nåede det – næsten. Men det var der ikke så meget at sige til. For dels var Nina og Hans samlere, dels havde de 12 børn, hvoraf i hvert fald de seks boede fast hjemme, mens endnu et par stykker jævnligt opholdt sig der.

Vi flyttede endelig ind i Den gamle Brugs, som vi selv kalder den (de fleste lokale siger bare Brugsen), den 20. maj 1993. Allerede en god måned efter var vi til det første fælles arrangement i landsbyen. Finn og Lulu, der boede på Freltoftevej 43, var kommet til byen året før og havde i den anledning inviteret byen til fælles Skt. Hansbål. Nu skulle succesen så gentages. Vi fik pakket nogle madkurve og drog af sted. Forud for 'hekseafbrændingen' gik nemlig en hyggelig fællesspisning i værternes store lade. Selv om vi kom med tre barnevogne, var det alligevel overraskende, at der efterhånden var parkeret hele 12 af slagsen uden for laden. Nej, der var ikke tale om transport af mad- og drikkevarer, der var skam børn i dem alle sammen. I den følgende tid flyttede der vel en børnefamilie eller to mere til om året. Så der var gang i Freltofte i 90'erne.

De mange børnefamilier så en del til hinanden i forbindelse med børnenes legeaftaler

og senere skolegang. Blandt forældrene modnedes en tanke om at landsbyen burde kunne byde på en eller anden form for fællesskab, når der nu hverken var skole eller indkøbsmuligheder. Men hvad skulle det være? Særligt en gruppe forældre med nogenlunde jævnaldrende børn på Nr. Lyndelse Friskole gik ind i sagen. Og en dag kom den ovenfor nævnte Finn, der hedder Ekelund til efternavn, med en mulig løsning. Efter et lille forsøg som fåreavler havde han og Lulu en tønde land græsmark til overs. Kunne man ikke bruge den til noget? En lille kreds af de omtalte friskoleforældre mødtes en sensommerdag i Finn og Lulus køkken. Det blev besluttet at omdanne en del af marken til boldbane, så måtte resten komme hen ad vejen.

Som sagt, så gjort. Med velvillig assistance fra gårdejer Henning Jensen og Jørgen Ejner Knudsen, der lagde maskiner til det grove, blev marken pløjet og harvet. Efterfølgende blev boldbanen håndrevet og sået til med græs. Planen var så at lade boldbanen henligge til det følgende forår. Græsset blev sået i slutningen af september. Og forholdene den sensommer var ret ideelle, da vejret forblev mildt helt hen til udgangen af oktober. Selv om det formelle omkring en forening ikke var på plads, blev der alligevel søgt om midler fra Tuborgs Grønne Fond. Vi kaldte projektet for Freltofte Fæled, og Tuborg kvitterede ved at bevilge os kr. 5.000 til anlæg af to petanque-baner.

For at ikke alt skulle vedblive med at svæve i det uvisse, blev der afholdt stiftende generalforsamling, også hos Finn og Lulu, 11. februar 2001. Ved den lejlighed kom de første vedtægter på plads. Og allerede den 31. marts kunne den første ordinære generalforsamling afholdes på Nr. Lyndelse Friskole. Den første bestyrelse udgjordes af følgende: Hans Tophøj Bork, formand; Bjarne Lühr Hansen, næstformand; Svend Johnsen, sekretær; Birgit Knudsen, kasserer og Trine Winther Frederiksen.

Så kunne det videre arbejde begynde. I første omgang gjaldt det om at blive flere medlemmer. I løbet af de første par år nåede vi op på små 40 husstande i medlemskredsen. Kontingentet var den gang på kr. 200 for en

husstand. Men folk kunne ikke nøjes med at betale, der var også arbejde, der skulle gøres. Det var selvfølgelig ikke alle medlemmer, der mødte op for at hjælpe til med det praktiske. Men vi var da nok til at få Fælleden til at ligne et fornuftigt samlingssted. Ud over Tuborgs Grønne Fond bidrog også Årslev Kommunes Oplysningsudvalg til opbygningen af byens nye samlingssted. Vi fik to fodboldmål forærende. Det er minsandten dem, der står på boldbanen endnu.

Særligt den første officielle arbejdsdag på Fælleden var travl. Der blev arbejdet med de nye petanquebaner, sat et kæmpe gyngestativ op, slået hegn op, monteret en sandkasse og rigget et fint lille legehuse til. Foruden trimningen af alt det grønne, naturligvis. En stor indsats blev ydet af mange travle mennesker. Dog var der ikke mere travlt, end at der var tid til at snakke, holde små pauser og drikke en øl eller en kop kaffe. Børnene hjalp til i det omfang, det var muligt. Og ellers sørgede de for, at vi voksne kunne se, hvad meningen med alt arbejdet var: De legede, gyngede og spillede bold.

Den 5. juni 2001, altså Grundlovsdag holdt vi den officielle indvielse af Freltofte Fælled. Der var stort fremmøde af små og store medlemmer, den lokale verdenspresse og så lige Marie Paulsen fra det før nævnte Oplysningsudvalg. Hun overrakte os en fodbold, så vi kunne få gang i de to mål, som vi

også havde fået. Og det fik vi, for den dag blev traditionen med at spille 'lige mod ulige' født. Beboerne i huse med lige numre mod dem fra de ulige. Denne første dyst i en lang række endte med en smal sejr til de ulige.

De første år blev Fælleden brugt flittigt af børn og unge, der ringede sammen og aftalte at mødes dér for at spille fodbold eller rundbold. Når drengene var i flertal, blev der oftest spillet fodbold, mens et flertal af piger kunne gennemtrumfe, at der også skulle spilles rundbold. Af og til spillede nogle voksne medlemmer en aftenmatch på petanquebanerne.

Boldspil var heller ikke den gang de eneste aktiviteter i Fælledregi. I løbet af de første fire-fem år blev der afholdt rigtig mange forskellige arrangementer for børn og legelegde voksne. Blandt de årligt tilbagevendende begivenheder kan nævnes: Nattergaletur i Freltofte Mose i anden halvdel af maj måned, Skt. Hansbål på Fælleden, Æblemostdag i starten af oktober, Dragedag senere i oktober måned.

Nattergalene yngler flittigt i Freltofte Mose, så der er stor sikkerhed for at kunne høre den karakteristiske sang, hvis man bevæger sig ud i området fra den 20. maj og næsten helt frem til Skt. Hans. De fælles ture ud i mosen har været kombineret med ganske meget folkeoplysning, da lokalhistoriker Jens Ole Storm har berettet om interessante steder og begivenheder af betydning for området. Dertil har vor lokale biolog Anders Kjær, der egentlig er specialist i tropiske palmer, indviet os i den stedlige floras mange kvaliteter. Da han ydermere er ekspert hvad angår orkideer, har vi fået udpeget adskillige lokale varianter, fx plettet gøgeurt.

Som nævnt i indledningen stod Finn og Lulu for Skt. Hans-arrangementet i begyndelsen. De fortsatte med at invitere til fællesspisning for op mod 100 deltagere i deres store lade, mens selve bålet blev tændt på Fælleden. Da de for efterhånden nogle år siden flyttede til Årslev, overgik hele arrangementet til Fælleden. De seneste år er fællesspisningen blevet holdt hos Lene og Jimmy Damsgaard, der overtog Freltoftevej 41 efter Slumstrup – og fuldstændig har forvandlet stedet. Deres store, nye lade ligger heldigvis lige ved siden af Fælleden, så det er skønt, at

Aksel Jensens Tagdækning

Grønmossevej 14, Nr. Søby
5792 Årslev Tlf.. 65 90 18 85

Tagpapdækning
Efterisolering
Tageftersyn og tilbud
uden forbindende

de vil give husly til arrangementet.

Æblemostdagen eller bare æble dagen kom i stand, da nogle driftige mennesker i byen, Astrid og Poul Bent Larsen samt Elin og Hans Peter Soelmark, var i besiddelse af det nødvendige udstyr til mostning: en hjemmelavet maskine til findeling af frugterne og en håndbetjent mostpresse. Med det udstyr er der hvert år siden 2002 blevet lavet den dejligste most på Freltoftevej 8 hos Kurt og Nina. Der er nu heller ikke noget som den aromatiske smag af helt ny, håndpresset og ufiltreret æblemost indtaget i frisk luft og godt selskab.

De seneste år har det ligget lidt tungt med dragedagen. Men i begyndelsen blev der hvert efterår sat flotte, hjemmebyggede dragere op på Fælled, der jo ligger perfekt til formålet. Den gang foreningens navn var Freltofte Fælled, indgik der faktisk en drage i logoet.

Der blev også afholdt en hel del arrangementer, der aldrig nåede at blive faste og årligt tilbagevendende. Flere af dem blev dog gentaget med mellemrum, og andre forsøgt genoplivet efter en længere pause. Fx blev der afholdt 'Freltofteløbet', der som en direkte konkurrent til det noget større 'Eventyrløbet' i Odense også blev afholdt på Kr. Himmelfartsdag. Det var et rigtigt familieløb med væskedepot undervejs på den smukke rute omkring Søsted, i alt 5 km. Et par år blev der også kørt 'Tour de Freltofte', et cykelløb for børn delt i to aldersklasser. Der var skam både landevejssløb og enkeltstart. I hvert fald to loppemarkeder har været afholdt i Fælledregi. Særligt det første var et stort tilløbsstykke.

Freltofte Fælled har også været ramme om en middelalderdag, hvor der bl.a. blev udkæmpet en drabelig dyst mellem to hold med hver sin kastemaskine (halvrådne æbler er meget festlig ammunition ;-)), lavet middelaldermad over bål og leget forskellige lege typiske for den tid. Flere sportsdage er det også blevet til og dertil to gange 'Crazy Day', hvor disciplinerne var endnu mere fantastiske. Særligt for børnene har der været holdt 'Store Legedag' og 'Store Børnedag'. Og der har både været afholdt 'Hundedag' og 'Børnedyrskue'. Den sidstnævnte aktivitet ser endda ud til at have fået en ny opblomstring. I 2011 var det i hvert fald et tilløbsstykke. Vi har også holdt 'Store Ædegilde', hvor vi har lavet et stort sammenskudsgilde med diverse grill-lækkerier. Den slags festligheder har ofte ligget efter et andet eftermiddagsarrangement.

Trods alle aktiviteterne var medlemskredsen i 2005 nået ned omkring 25 husstande. Noget måtte der ske. Og det gjorde der heldigvis. For en lokal 'bladmand' satte sig i spidsen for en ny attraktion. Det var i første række Karsten Lindhardt, der mente, at foreningens blad kunne udvikles til en bærende aktivitet. I de første år var Fælledbladet bare et par foldede A4 ark med årets program, praktiske oplysninger, meget lidt redaktionelt stof og ganske få reklamer. I løbet af halv-

TØMRERMESTER

**René
Munck** ApS

Jasminvænget 1 · 5792 Årslev
Tlf. 6590 2209 · Mobil 2022 7209

det år voksede bladet til en størrelse som den, du holder mellem hænderne, og medlemskredsen til over 200. Dertil kom at det nu var mere attraktivt at reklamere i bladet. Så indtægtsgrundlaget var forbedret med flere hundrede procent.

Karsten Lindhardt var selvfølgelig ikke alene om det. Også Finn Ekelund, Jens Ole Storm og Else-Marie Albrekt tog en del af slæbet, foruden en hel del andre leverandører af redaktionelt stof. Karsten var dog uden sammenligning den, der via sit opsøgende arbejde skaffede flest nye medlemmer/

abonnenter.

Fælledbladets redaktion har ligesom foreningens bestyrelse nydt godt af mange forskellige menneskers frivillige og ulønnede arbejde. Vil man vide mere om, hvem der for øjeblikket sidder de to steder, kan man finde oplysninger herom på Fælledens hjemmeside <http://www.freltofte.info>

For nogle år siden (2007) blev Freltofte Fælled så til Landsbyforeningen Fælleden, da de nærliggende landsbyer Søsted og Lumby også kom med i det gode selskab.

Michael Dall har rundet et skarpt hjørne.

Det har vrimlet med runde fødselsdag på Mosevej i 2011 og Michael blev den sidste i rækken d. 28. december, hvor han fyldte 50 år.

Michael er fynbo og bortset fra, at han er født i Aarhus, har han levet hele sit liv på Fyn, når man ser bort fra en afstikker som professionel soldat med udsendelse til Cypern.

Michael og familien flyttede til Mosevej 15 d. 2. januar 1987, så foreløbigt har han boet i mosen halvdelen af sit liv, og det er tydeligt, at han befinder sig godt blandt de rare naboer, han har fået.

Michael var vært for mosefolket d. 21. januar, som vanen tro havde skillinget sammen til en beskeden gave til den runde fødselsdag, og det blev som sædvanligt utroligt hyggeligt.

Svend Johnsen

Møllegaardens Vinimport
Alsacevine på toppen

Røde og hvide topkvalitetsvine fra Alsace, Cotes du Rhône, Rivesaltes og Toscana
Sdr. Højrupvejen 28, 5750 Ringe
www.mg-vin.dk E-mail: hb@mg-vin.dk Tlf, 66 17 68 00 Mob. 20 86 46 86

Guldbryllup.

Lille hus ved asfalteret vej, stod der i annoncen, og det unge par fra Eltang ved Kolding, besluttede at kigge nærmere på huset med den gode beliggenhed. Efter seks år i det jyske, ønskede Lis og Ivan, både af arbejdsmæssige og familiære grunde, at vende tilbage til Fyn, hvor de begge havde deres rødder. Især Lis tabte sit hjerte til stedet, der lå smukt med Røjle Skov, som en idyllisk kulisse i baggrunden. Ivan hæftede sig særligt ved, at sælger, der var vokset op i Freltofte, havde boet i huset i tyve år. " Uha! så længe på samme sted, det bliver forhåbentlig ikke mig til del ", og nu er der gået 45 år. Fire børn er vokset op i tryghed og harmoni på Grøn-mosevej, Henrik, Marianne, Morten og Rasmus, det blev nødvendigt, at bygge til det lille hus, de 85 kvadratmeter blev til 125, men så var der også god plads til dem alle.

Årene er gået med en passende blanding af arbejde og fritid. Lis og Ivan er til udeliv, båden har de haft i 32 år, og i skrivende stund er de netop i gang med, sammen med børnene, at klargøre den til endnu en sæson, egentlig er den sat til salg, de synes efterhånden

den tærer for meget på kræfterne.

Den midtfynske muld har igennem generationer haft et rigt friskole-og foreningsliv, hvor også Lis og Ivan har lagt en god del af deres kræfter. Ikke mindst Palleshave Friskole, hvor de to yngste sønner, Morten og Rasmus, tilbragte deres skoleår, har nydt godt af deres aldrig svigtende engagement. Om aftenen blev skoene pudset, og dansen gik til harmonikaens muntre klang i Palleshave, Vantinge eller Søllinge.

I dag kan det knibe for Ivan med dansen, men så griber han selv harmonikaen, og spiller op til dans sammen med en flok ligesindede, motionen klarer Ivan sammen med plæneklipperen. Lis går mere målrettet til værks når det gælder motionen, vandgymnastik er kommet ind, som en fast ugentlig aktivitet, og hver dag løber hun en tur i den skov, som har sin gode andel i, at hun og Ivan købte et lille hus ved asfalteret vej. Sammen, og hver for sig, giver god grobund for et langt, og lykkeligt samliv.

Vi siger hjertelig tillykke til Lis og Ivan på Grøn-mosevej 16, der havde guldbryllup den 17. Marts.

Else-Marie.

Langfredag fyldte formanden 50 år

Hans Tophøj Bork er fra Stevning på Als, men flyttede i 1986 til Odense og videre til Freltofte i 1993 med kone og børn og sammen med broderen med familie købte de Den Gamle Brugs på Freltoftevej 27.

Stedet blev hurtigt et af kraftcentrene i landsbyen og Hans har ydet et stort bidrag til området som bl.a. spejderleder og medstifter

og første formand for Freltofte Fæled.

Hans er begavet med en knivskarp hjerne, et varmt hjerte samt et kraftigt udviklet gen for fest og farver. Hans studerede først sygepleje men skiftede spor og blev i 1995 cand. mag. med speciale i filosofi. I alle årene har Hans suget viden på en lang række område og er en af de mest alsidigt vidende mennesker, jeg har kendt.

Otte uger før sin fødselsdag blev Hans ramt af en blodprop i hjernen som medførte lammelser i venstre side, og i tiden siden har Hans kæmpet en sej kamp for at genvinde fordoms styrke på en måde, der har imponeret hans omgivelser. Kampen er foregået uden selvmedlidenhed men med overskud til at give udtryk for taknemlighed for, at han ikke blev ramt hårdere end tilfældet blev, og taknemlighed for den hjælp han har fået i sundhedsvæsenet samt fra en stærk familie.

Dine mange venner glæder sig til, du igen er fuldt restitueret, og vi skal nok huske dig på, at du måtte aflyse festen for familie og venner, og derfor ikke endnu er blevet behørigt fejret.

Svend Johnsen

**GLARMESTER
TIM DEGN**

**DØGNSERVICE
20 72 13 99**

Freltoftevej 40,
Freltofte

Alt glarmesterarbejde og
forsikringsskader udføres

**Malermester
Ole Lundgren**

**Tlf. 65 90 19 16
Mobil 28 14 50 90**

Mosevej 18, Freltofte

Mange års erfaring
indenfor faget

Helle Rodam 50 år

Helle i sin forretning på Møllegården.

Helle Rodam fyldte den 17 marts 50 år. Helle er født og opvokset i Højby, hun flyttede sammen med Kim Rodam i en lejlighed i Odense men i 1984 købte de hus på Gammelgårdsvej i Nr. Søby, der boede de i 10 år.

I april 1994 flyttede de ind på Møllegården, Birkebjergvej 2 i Freltofte, det var en solid ejendom som dog bar præg af at der de sidste mange år kun boede et par brødre, Rasmus og Jørgen, så ærmerne blev smøget op og i dag efter istandsætning fra ende til anden, fremstår stuehuset flot og stadig med respekt for de gamle håndværk. Helle og Kim har i årenes løb fået 3 børn.

Helle har af 2 omgange været dagplejemor, først fra 1996-2000, derefter var hun 7 år i Stof butik i Odense. Her i sidste omgang har hun været dagplejer fra 2007 men er kommet med i den kom-

munale sparerunde og er sagt op til september. Helle starter dog som privat dagplejer fra den 1 september.

Helle har altid været glad for at strikke og den 1. juli 2003 åbnede hun en lille gårdbutik i en ende af en af længerne, der sælger hun garn og strik, det er ikke det hele hun selv strikker, hun har et par stykker til at hjælpe for at kunne nå det. Hun holder åbent hver lørdag fra 10-15 eller efter aftale 22 39 15 29.

NR. SØBY **VVS & Smedeværksted ApS**

- **VVS**
- **Gas**
- **Oliefyrsservice**

65 90 12 15

v. Arne H. Holm · Aut. gas- & vandmester
Odensevej 47 · Biltelefon 20 41 33 15

Sydbank

Hvad kan vi gøre for dig

Kærvej 4 · Nr. Lyndelse · 5792 Årslev · tlf. 74 37 83 50 · sydbank.dk/odense